

צרכי מידע וזהות מינית/מונטאוריניו מיכל

תקציר:

מחקר זה עוסק בנושא של מידע וזהות מינית, באמצעות המושג של צרכי מידע, ובניסיון לתאר את צרכי המידע של נשים לסביות. כמו כל אוכלוסייה מוחלשת הסובלת מהדרה חברתית במידה כזו או אחרת, אוכלוסיית ההומואים והלסביות, מוצאת עצמה לרוב בקרב אותם קבוצות באוכלוסייה שצרכי המידע שלהן שונים וייחודיים להם, אך הם אינם זוכים למענה ראוי. כיחידים וכקהילה, להומואים ולסביות, כמו לקהילות אחרות, יש צרכי מידע הקשורים למעשה לצרכים החברתיים, הנפשיים, והרגשיים, ולמקום שלהם ביחס לאוכלוסייה הכללית. צרכים אלה בולטים לאור הפער בין ידע קיים בפועל, לידע נדרש ומצופה.

מטרת המחקר הינה, להראות כיצד מידע מלווה ותומך בנשים לסביות, בשלבים שונים בהתפתחות הזהות המינית שלהן, במהלך חייהן. לשם כך, נבחרה שיטת המחקר האיכותנית-קונסטרוקטיביסטית, כחלק ממסורת הפנומנולוגית. מסורת המחקר הפנומנולוגית עוסקת בתופעות, כפי שנחווות ומובנות בקרב הסובייקט שחוה אותן, ומתמקדת במתן משמעות של אנשים על מאורעות בחייהם. בהתאם לכך, שיטת המחקר האיכותני-קונסטרוקטיביסטי מציעה לקיים ראיון בשפתו של המרואיין ובכך לתת פתח לנרטיב שלו, כאינדיבידואל הנותן משמעות לעולמו.

לצורך המחקר, התבצע ראיון עומק חצי מובנה עם 20 נחקרות מחוץ לארון, ובגילאים שונים. ניתוח הממצאים התבצע לאור האינטגרציה של מסורת הפנומנולוגיה עם גישת מתן המשמעות (sense marking) של דרוין, ותיאוריית השימושים והסיפורים.

מתוך ממצאי המחקר עולה, כי צרכי המידע של נשים לסביות בתחנות המשמעותיות של זהותן המינית, הם צרכים דינמיים, המשתנים בחלקם, ובחלקם נשארים יציבים. עיקר הצרכים שתוארו בתהליך ההבנה העצמית אודות הזהות המינית ובטרם היציאה מהארון ע"י המרואיינים הם, צורך ראשוני במידע מתוך רצון לבנה העצמית של הזהות המינית, וצורך להרגיש חלק מקולקטיב לסבי. התקופה שלאחר היציאה מהארון, הביאה עימה שינויים מסוימים בצרכי המידע, תוך שמירה על עקביות מסוימת בהם. הצורך העיקרי שנשאר בתקופה זו, הוא הצורך להרגיש חלק מקולקטיב לסבי, ועיקר הדגשים האחרים בצרכי המידע בשלב זה הם, הצורך בייצוג לסבי בערוצי המידע השונים, והצורך בהזדהות. באופן מפתיע, בתקופת היציאה מהארון רוב הנחקרות לא העידו על צורך ייחודי במידע בנושא הזהות המינית המאפיין תקופה זו.

מהממצאים עולה, כי לפני שנכנס האינטרנט לשימוש רחב היקף, קיים היה באופן ניכר, חסך בנגישות למידע העוסק בהומוסקסואליות. בעוד שבתקופת עריכת הראיונות רמת נגישות המידע הייתה גבוהה באופן שחוזר על עצמו בקרב המרואיינות, בבחינת ההיסטוריה האישית של המרואיינות, מגלים הבדלים בנגישות למידע בגילאים השונים. הבדלים אלה נובעים מהעובדה שבארץ עד לסוף שנות ה-80, שיח על הומוסקסואליות כמעט לא היה קיים, אלא בהקשר של פשיעה ופרוורסיה ובשיח של שוליים חברתיים. החל מסוף שנות ה-80, החלו להתפרסם ציוני דרך משפטיים וציבוריים שהציבו את הקהילה ההומו-לסבית במקום נראות חיובית, והביאו לשינוי בייצוג שלה בתקשורת ובספרות. בנוסף, שכלול ההיבט הטכנולוגי של הפצה ודליית המידע

